

Исследованы генезис и современное состояние административной деятельности милиции по обеспечению экологической безопасности в Украине. Проведён анализ норм действующего законодательства, регулирующего деятельность милиции в указанной сфере, а также сделаны определенные научные выводы и внесены предложения по его совершенствованию.

Genesis and current state of militia administrative activity on providing of ecological safety in Ukraine are researched. An analysis of current legislation norms, that regulate militia activity in the indicated sphere, is conducted, and also certain scientific conclusions are done and suggestions on its perfection are brought in.

УДК 342.9(477)

І. О. Богомазова

ТЕРИТОРІАЛЬНА ПІДСУДНІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВ

Проаналізовано правила визначення територіальної підсудності адміністративних справ. Надано пропозиції щодо внесення змін і доповнень до окремих статей Кодексу адміністративного судочинства України з метою удосконалення правового регулювання територіальної підсудності.

Суди адміністративної юрисдикції покликані захищати права, свободи й законні інтереси осіб у сфері державного управління та місцевого самоврядування. Саме на ці суди покладено обов'язок розглядати і вирішувати правові спори, де однією зі сторін є фізична або юридична особа, а іншою – орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їхні посадові чи службові особи, інші суб'єкти публічної влади при здійсненні ними управлінських функцій на основі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень. Під час функціонування адміністративних судів та застосовуючи норми Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) судді та учасники процесу зіткнулися з низкою нез'ясованих питань, які потребують нагального вирішення. Одним із таких проблемних питань є правила визначення територіальної підсудності справ суб'єктами адміністративного процесу.

Такі науковці, як В. Гордєєв, В. Городовенко, Р. Куйбіда, О. Пасенюк, О. Панченко, В. Стефанюк, М. Смокович, Н. Сібільова, М. Сірий, В. Кафарський тощо досліджували окремі елементи інституту підсудності в адміністративному судочинстві, та комплексний аналіз правил територіальної підсудності адміністративних справ відсутній. Виходячи з наведеного завданням нашої статті є аналіз теоретичних і практичних аспектів встановлення правил територіальної підсудності справ адміністративним судам та обґрунтування необхідності удосконалення процесуального законодавства щодо визначення територіальної підсудності.

Територіальна підсудність адміністративних справ – це сукупність

правил, що визначають розмежування компетенції адміністративних судів одного рівня залежно від місця розгляду адміністративних справ по першій інстанції. Територіальну підсудність поділяють на такі види: загальну, альтернативну, договірну, виключну, за зв'язком справ [1, с. 234].

Правила територіальної підсудності визначено у такий спосіб, щоб, по можливості, забезпечити розгляд справи адміністративним судом, який територіально найбільш наближений до місця знаходження особи. У такий спосіб забезпечується краща доступність правосуддя в адміністративних справах для невідних суб'єктів.

Частина 1 ст. 19 КАС України передбачає, що адміністративні справи вирішуються адміністративним судом за місцезнаходженням відповідача, крім випадків, передбачених Кодексом. Власне обрання саме такого способу вирішення справи обумовлене тим, що рішення суб'єкта владних повноважень, яке стосується прав багатьох осіб (нормативно-правовий акт), може бути оскаржено значною кількістю позивачів. Це положення також встановлено і в інтересах відповідача (для тих поодиноких випадків, коли відповідачем є фізична чи юридична особа) за позовом суб'єкта владних повноважень. Отже, з метою уникнення ситуацій, коли можна було б подавати позов за місцем свого проживання (що призвело б до виникнення випадків, коли правомірність такого рішення суду була б піддана перевірці паралельно не одним адміністративним судом, наслідком чого стали б можливі різні результати) і запроваджено правило про розгляд справи за місцем знаходження відповідача [2, с. 14].

Характеризуючи правила територіальної підсудності, варто звернути увагу на те, що зміст ч. 1 ст. 19 КАС України викладено недостатньо повно, оскільки в ній йдеться не лише про місце знаходження відповідача, а й про місце проживання фізичної особи. Термін «місцезнаходження» має тлумачитися в широкому значенні. Його треба розуміти як місце знаходження, так і місце проживання [2, с. 13].

Місцем проживання фізичної особи, згідно зі ст. 29 Цивільного кодексу України, є житловий будинок, квартира, інше приміщення, придатне для проживання в ньому (гуртожиток, готель), на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, де особа проживає постійно, переважно або тимчасово [3].

Місцезнаходженням юридичної особи є адреса органу або особи, які відповідно до установчих документів юридичної особи чи закону виступають від її імені відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» [4].

Прикладом застосування п. 1 ст. 19 КАС України є ухвала Львівського окружного адміністративного суду від 10.12.2009 [5]. Суть зазначеної ухвали полягає в тому, що відповідач заявив клопотання про передачу справи за підсудністю, оскільки працює у м. Києві з 15.09.2009 і саме тут є його місцезнаходження. Позивач,

Львівський обласний центр зайнятості, вважав дане клопотання безпідставним та просив у його задоволенні відмовити. Вирішуючи клопотання, Суд керувався п. 1 ст. 19 КАС України та ст. 3 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір проживання в Україні». Надана Суду довідка від 11.11.2009 підтверджує, що відповідач працює на посаді помічника судді Округного адміністративного суду м. Києва з 15.09.2009, тобто менше ніж 6 місяців на рік. Окрім того, відповідач не зазначив, де саме він проживає, а тому ця довідка не може бути доказом місця проживання відповідача у м. Києві. Разом з тим за наявними у справі доказами встановлено, що відповідач зареєстрований у м. Львові. Таку саму адресу відповідач зазначив у клопотанні. За таких обставин справа територіально підсудна Львівському окружному адміністративному суду, а клопотання є безпідставним і задоволенню не підлягає.

На нашу думку, в даному випадку суд вірно роз'яснив мотиви відмови у задоволенні клопотання. Але в судовій практиці мали місце випадки, коли позивачі, тимчасово перебуваючи на певній території, подавали позови, використовуючи певну невизначеність поданих вище понять. З метою усунення вказаної невизначеності Пленум Вищого адміністративного Суду України в п. 4 Постанови від 06.03.2008 № 2 «Про практику застосування адміністративними судами окремих положень Кодексу адміністративного судочинства України під час розгляду адміністративних справ» зокрема роз'яснив: «Судам слід враховувати, що згідно зі статтею 3 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір проживання в Україні» місцем проживання фізичної особи вважається адміністративно-територіальна одиниця, на території якої особа проживає строком понад шість місяців на рік, а місцем перебування – адміністративно-територіальна одиниця, на території якої особа проживає строком менше шести місяців на рік». Положенням зазначеного Закону повинні керуватися суди під час встановлення місця проживання, перебування чи знаходження позивача для визначення територіальної підсудності адміністративної справи [6].

Вважаємо за доцільне запропонувати критерії розмежування понять «місце проживання» та «місце перебування».

Першим критерієм розмежування двох зазначених понять є характер зв'язку особи з місцем його знаходження. У першому випадку зв'язок має постійний та переважний характер, в другому – тимчасовий. Другим критерієм є наявність юридичних фактів для знаходження особи в певному місці. Такими фактами в першому випадку будуть свідоцтво про право власності на житлове приміщення, договір оренди, договір найму або факт реєстрації місця проживання. У другому випадку зазначені правові підстави відсутні, оскільки особа в даному місці знаходиться певний час. Третій критерій – мета знаходження в тому чи іншому місці. Метою місця знаходження є забезпечення необхідних умов для реалізації громадянами своїх прав і свобод і виконання ними своїх обов'язків

перед іншими громадянами, суспільством і державою. Метою місця перебування – певна діяльність особи (службова діяльність, відпочинок, лікування тощо).

Отже, проаналізувавши положення ч. 1 ст. 19 КАС України, пропонуємо внести зміни до даної частини статті з метою ширшого розуміння слова «місцезнаходження», доповнивши його словами «проживання», «перебування», тобто ч. 1 ст. 19 виглядала б таким чином: «Адміністративні справи вирішуються адміністративним судом за місцем проживання (перебування, знаходження) відповідача, крім випадків, передбачених цим Кодексом».

Аналізуючи ч. 2 ст. 19 КАС України слід зауважити, що після внесення до неї змін Законом України «Про судоустрій і статус суддів» від 07.07.2010 положення даної частини кардинально змінилося і виглядає так: «Адміністративні справи з приводу оскарження правових актів індивідуальної дії, а також дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень, які прийняті (вчинені, допущені) стосовно конкретної фізичної чи юридичної особи (їх об'єднань), вирішуються за вибором позивача адміністративним судом за зареєстрованим у встановленому законом порядку місцем проживання (перебування, знаходження) цієї особи-позивача, або адміністративним судом за місцезнаходженням відповідача, крім випадків, передбачених Кодексом. Якщо така особа не має місця проживання (перебування, знаходження) в Україні, тоді справу вирішує адміністративний суд за місцезнаходженням відповідача» [7].

Розібравши цю норму за її складовими, доходимо висновку, що для визначення територіальної підсудності адміністративної справи за правилами вказаної норми необхідно виходити з наступного:

1) предметом спору в такій справі може бути лише правовий акт індивідуальної дії, а не нормативно-правовий акт та дії чи бездіяльність суб'єктів владних повноважень. Тобто ці рішення, дії чи бездіяльність повинні бути вчинені лише суб'єктом владних повноважень, який визначається відповідно до п. 7 ч. 1 ст. 3 КАС України;

2) указані правові акти індивідуальної дії, а також дії чи бездіяльність повинні бути прийняті (вчинені, допущені) стосовно конкретної фізичної чи юридичної особи (їх об'єднань). Стосовно конкретної фізичної чи юридичної особи (їх об'єднань) необхідно зважати не тільки на те, щоб у рішенні було зазначено конкретну особу або дія вчинена відносно конкретної особи, оскільки звичай рішення та дії можуть вчинятися позитивно стосовно конкретних осіб, а й те, що одночасно цими рішеннями чи діями вирішено негативно питання щодо інших осіб. Наприклад, фізична особа користувалася земельною ділянкою за державним актом, але рішенням сільської ради ці землі були передані у власність іншій особі. Тобто акт про право власності був прийнятий стосовно конкретної особи. Ця особа задоволена таким рішенням, а інша особа – ні, бо у зв'язку з даним рішенням втратила право на користування земельною ділянкою. Отже, з наведеного випливає висновок, що

поняття «прийняті (вчинені, допущені) стосовно конкретної фізичної чи юридичної особи» необхідно розуміти не тільки так, що ці акти приймаються щодо осіб, про яких ідеться в рішенні, а й щодо інших осіб, яких це безпосередньо стосується, або яким порушено права, свободи та інтереси цих осіб;

3) за перерахованих обставин позивач може брати територіальну підсудність такої справи адміністративному суду за зареєстрованим у встановленому законом порядку місцем проживання (перебування, знаходження) цієї особи-позивача або адміністративним судом за місцезнаходженням відповідача, крім випадків, передбачених цим Кодексом. У цьому разі слід ураховувати, що позивач може вибрати не будь-який суд, а лише суд: якому предметно підсудна справа; за зареєстрованим у встановленому законом порядку місцем свого проживання (перебування, знаходження); за зареєстрованим у встановленому законом порядку місцезнаходженням відповідача; за відсутності випадків, передбачених цим Кодексом;

4) якщо позивач не має місця проживання (перебування, знаходження) в Україні, тоді таку справу вирішує адміністративний суд за місцезнаходженням відповідача, тобто за зареєстрованим у встановленому законом порядку місцезнаходженням відповідача [8, с. 19, 20].

Ми поділяємо позицію М. Смоковича і вважаємо, що зазначена процесуальна норма має двоякий характер. З одного боку, вона надає можливість позивачу обрати неупереджений суд для вирішення спору, але це в розрахунок на правосвідомого позивача, на якого й повинно бути розраховане законодавство. Однак судова практика свідчить, що позивач цією нормою зловживає та залежно від певних обставин в одному суді вирішує питання про залишення позовної заяви без розгляду з подальшим зверненням із такою ж заявою до іншого суду.

У частині 2 ст. 19 КАС України іде мова про правові акти індивідуальної дії, але ні КАС України, ні інші законодавчі акти не закріпили визначення цього поняття та принципи, за якими слід розмежовувати нормативні акти та правові акти індивідуальної дії. Що ж до правових актів індивідуальної дії, то сьогодні чинне законодавство чітко не визначає навіть поняття «акт». У роз'ясненні Вищого господарського суду України від 26.01.2000 р. «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних з визнанням недійсними актів державних та інших органів» зазначено, що акт державного чи іншого органу – це юридична форма рішень цих органів, тобто офіційний письмовий документ, який породжує певні правові наслідки, спрямований на регулювання тих чи інших суспільних відносин і має обов'язковий характер для суб'єктів цих відносин [9]. Залежно від компетенції органу, який прийняв такий документ, і характеру та обсягу відносин, що врегульовано ним, акти поділяються на нормативні і такі, що не мають нормативного характеру, тобто індивідуальні [10, с. 177]. Вищий господарський суд України у

роз'ясненні визначає, що індивідуальним є акт, який породжує права і обов'язки лише для суб'єктів, яким він адресований [9].

На нашу думку, під правовими актами індивідуальної дії слід розуміти акти юридичного характеру одноразового застосування норм права, дію яких поширено на конкретних осіб або які стосуються конкретної ситуації. Обов'язковою ознакою як нормативно-правового, так і правового акта індивідуальної дії є юридичний характер, тобто обов'язковість його приписів для відповідного суб'єкта (суб'єктів), дотримання якої забезпечується правовими механізмами.

Таким чином, уявляється доцільним на законодавчому рівні закріпити визначення та специфічні риси, які відрізняють акти нормативного характеру від індивідуальних актів управління. А саме у ст. 3 КАС України закріпити у ч. 1 п. 16 таке визначення: «Правовий акт індивідуальної дії – це акт юридичного характеру одноразового застосування норм права, дію якого поширено на конкретних осіб або які стосуються конкретної ситуації».

Частина 3 ст. 19 КАС України закріплює правила визначення виняткової територіальної підсудності. Учені-процесуалісти по-різному розкривали зміст виняткової підсудності. Ю. К. Осипов розумів під виключною підсудністю підсудність, що допускає розгляд певних категорій справ лише судами, чітко зазначеними в законі [11, с. 21]. Г. А. Осокіна дає таке визначення: «виняткова підсудність – це підсудність справ конкретно визначеному суду» [12, с. 433].

Якщо правила альтернативної підсудності мають диспозитивний характер, то норми виняткової підсудності по суті своїй імперативні. Це виражається, по-перше, в пріоритеті даних норм над іншими нормами територіальної підсудності. По-друге, пріоритет правил виняткової підсудності виявляється при конкуренції норм територіальної підсудності, як от при об'єктивному об'єднанні позовів відповідно до абз. 3 ч. 1 ст. 21 КАС України застосовуються правила виняткової підсудності. По-третє, імперативність розглянутих норм полягає в тому, що вибір суду, уповноваженого на розгляд справи, здійснюється самим законодавцем і не залежить від розсуду, волі і бажання сторін.

Отже, в аналізованій частині статті йде мова про те, що адміністративні справи з приводу оскарження нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, міністерства чи іншого центрального органу виконавчої влади, Національного банку України чи іншого суб'єкта владних повноважень, повноваження якого поширюються на всю територію України, крім випадків, передбачених Кодексом, адміністративні справи з приводу оскарження рішень Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері державних закупівель, адміністративні справи, відповідачем у яких є закордонне дипломатичне чи консульське представництво України, його посадова чи службова особа, а також адміністративні справи про анулювання реєстраційного

свідцтва політичної партії, про заборону (примусовий розпуск, ліквідацію) політичної партії вирішуються окружним адміністративним судом, територіальна юрисдикція якого поширюється на місто Київ [7]. Виняткова територіальна підсудність унеможливілює вибір позивачем підсудності іншої ніж та, що встановлена адміністративним процесуальним законом для розгляду даної категорії спорів [13]. При цьому має місце обмеження права громадянина на оскарження в порядку КАС України, оскільки скаржник, який не проживає в межах міста Києва, для реалізації свого права має понести додаткові матеріальні витрати, що є неприпустимим.

Застосовуючи поняття «нормативно-правовий акт» законодавець не закріпив його визначення безпосередньо в КАС України. О. Ф. Скакун визначає, що нормативно-правовий акт – це офіційний акт-документ уповноважених суб'єктів правотворчості, який встановлює (змінює, скасовує) правові норми з метою регулювання суспільних відносин, або акт правотворчості, який містить юридичні норми [14, с. 325].

На думку Р. О. Куйбіди та І. Б. Коліушка нормативно-правові акти – рішення, дію яких поширено на невизначене або визначене загальними ознаками коло осіб і які призначені для неодноразового застосування щодо цього кола осіб [15, с. 148].

У роз'ясненні Вищій господарській суд України під нормативним актом пропонує розуміти акт, прийнятий уповноваженим на це органом у межах своєї компетенції, офіційний письмовий документ, котрий встановлює, змінює або припиняє дію норм права, має загальний характер і може неодноразово використовуватись [9].

Пропонуємо доповнити ст. 3 КАС України визначенням нормативно-правового акта, а саме: «Нормативно-правовий акт – це акт, прийнятий уповноваженим на це органом у межах своєї компетенції, спрямований на встановлення, зміну або скасування правовідносин, що поширює свою дію на невизначене коло осіб та призначений для неодноразового використання».

Аналізуючи ч. 4 ст. 19 КАС України, що закріплює положення, відповідно до якого у разі невизначеності територіальної підсудності адміністративної справи така справа розглядається місцевим адміністративним судом за вибором позивача, варто відзначити, що скаржнику обов'язково необхідно дотримуватися правил предметної підсудності.

Правило ч. 4 ст. 19 КАС України може бути застосоване, наприклад, якщо позивач, який оскаржує правовий акт індивідуальної дії, виданий щодо нього, проживає за межами України, а тому не може подати адміністративний позов за місцем свого проживання. Тому він може обрати суд на власний розсуд, наприклад за місцем проживання свого представника [15, с. 189].

Цим правилом також доцільно керуватися, наприклад, у разі, якщо декілька позивачів заявили спільну позовну вимогу щодо правового акта індивідуальної дії і проживають вони у різних

місцях. Вони мають право вибрати суд за місцем проживання одного чи декількох з них [15, с. 189].

У судовій практиці не виникало випадків щодо застосування аналізованої норми, тобто ця норма є «мертвою». Однак, прийнявши таку норму, законодавець «підстрахував» законодавче регулювання всіх випадків визначення територіальної підсудності адміністративних справ. Водночас хотілося б визначити, що законодавець ще в одному з випадків надав можливість позивачеві вибрати територіальну підсудність справи. Так, відповідно до абз. 1, 2 ч. 1 ст. 21 КАС України, позивач може заявити кілька вимог в одній позовній заяві, якщо вони пов'язані між собою. Якщо справа щодо пов'язаних вимог територіально підсудна різним місцевим адміністративним судам, то її розглядає один із судів за вибором позивача. Тобто в адміністративному судочинстві дозволено заявляти в одній скарзі декілька позовних вимог, однак за однієї умови: ці вимоги повинні бути пов'язані між собою. Крім того, необхідно пам'ятати, що ці дві вимоги повинні бути територіально підсудні різним місцевим загальним судам як адміністративним судам або різним окружним адміністративним судам, лише в цих випадках позивач може обрати суд. Так, наприклад, у першому випадку позивач обирає суд із місцевих загальних судів як адміністративних судів, а в другому – з окружних адміністративних судів, бо якщо одна з вимог підсудна місцевому загальному суду як адміністративному, а інша – окружному адміністративному суду, то тоді справа імперативно підсудна окружному адміністративному суду (абз. 3 ч. 1 ст. 21 КАС України), й позивач вибору не має.

Отже, під територіальною підсудністю адміністративних справ слід розуміти сукупність правил, що визначають розмежування компетенції адміністративних судів одного рівня залежно від місця розгляду адміністративних справ по першій інстанції. На підставі аналізу ст. 19 КАС України автором зазначено критерії розмежування понять «місце проживання» та «місце перебування» й запропоновано внести зміни до ч. 1 ст. 19 КАС України, а саме доповнити її словами «проживання», «перебування», тобто дана частина статті повинна виглядати таким чином: «Адміністративні справи вирішуються адміністративним судом за місцем проживання (перебування, знаходження) відповідача, крім випадків, передбачених цим Кодексом». Оскільки у ч. 2 ст. 19 КАС України вживається термін «правовий акт індивідуальної дії», то вважаємо за доцільне закріпити у ч. 1 ст. 3 КАС України п. 16 такого змісту: «Правовий акт індивідуальної дії – це акт юридичного характеру одноразового застосування норм права, дію якого поширено на конкретних осіб або які стосуються конкретної ситуації». З метою розмежування понять «правовий акт індивідуальної дії» та «нормативно-правовий акт» пропонуємо доповнити ч. 1 ст. 3 КАС України п. 17 такого змісту: «Нормативно-правовий акт – це акт, прийнятий уповноваженим на це органом у межах своєї компетенції, спрямований на

встановлення, зміну або скасування правовідносин, що поширює свою дію на невизначене коло осіб та призначений для неодноразового використання».

Список літератури: 1. Стефанюк В. С. Судовий адміністративний процес : монографія / В. С. Стефанюк. – Х. : Консум, 2003. – 464 с. **2.** Панченко О. Проблемні питання підсудності адміністративних справ / О. Панченко // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2008. – № 4. – С. 9–20. **3.** Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356. **4.** Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців : закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 31. – Ст. 263. **5.** Ухвала Львівського окружного адміністративного суду : від 10 груд. 2009 р. : справа № 2а-7491/09/1370 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/7141470>. **6.** Про практику застосування адміністративними судами окремих положень Кодексу адміністративного судочинства України під час розгляду адміністративних справ : постановою Пленуму Вищого адміністративного Суду України від 06.03.2008 № 2 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0002760-08>. **7.** Кодекс адміністративного судочинства України // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35–36, 37. – Ст. 446. – Зі змінами. **8.** Смокович М. Правильне визначення підсудності в адміністративному судочинстві як гарантія судового захисту / М. Смокович // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2011. – № 1. – С. 9–23. **9.** Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних з визнанням недійсними актів державних та інших органів : роз'яснення Президії Вищого арбітражного суду України від 26.01.2000 № 02-05/35 // Вісник Вищого арбітражного суду України. – 2000. – № 2. – С. 29. – Зі змінами. Назву суду подано без змін. **10.** Адміністративне судочинство України : підручник / О. М. Пасенюк (кер. авт. кол.), О. Н. Панченко, В. Б. Авер'янов [та ін.] ; за заг. ред. О. М. Пасенюка. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 672 с. **11.** Курс советского гражданского процессуального права : в 2 т. Т. 2. – М. : Наука, 1981. – 600 с. **12.** Осокина Г. Л. Гражданский процесс. Общая часть / Г. Л. Осокина. – М. : Юристь, 2003. – 669 с. **13.** Кодекс адміністративного судочинства України : наук.-практ. комент. / [Ківалов С. В., Харитонов С. О., Харитонova О. І. та ін.] ; за заг. ред. С. В. Ківалова, О. М. Пасенюка, О. І. Харитонової. – К. : Прав. єдність, 2009. – 656 с. **14.** Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник / О. Ф. Скакун ; [пер. з рос.]. – Х. : Консум, 2006. – 656 с. **15.** Кодекс адміністративного судочинства України : наук.-практ. комент. : у 2 т. / за заг. ред. Р. О. Куйбіди. – К. : Книги для бізнесу, 2007. – Т. 1. – 552 с.

Надійшла до редколегії 23.11.2011

Проанализированы правила определения территориальной подсудности административных дел. Выражены предложения по внесению изменений и дополнений к отдельным статьям Кодекса административного судопроизводства Украины с целью усовершенствования правового регулирования территориальной подсудности.

The rules of determination of territorial jurisdiction of administrative cases are analysed. Suggestions on making alteration and adding to the certain articles of Administrative Procedural Code of Ukraine with the purpose of improvement of the legal adjusting of territorial cognizance are expressed.